

ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૨૧ દરમિયાન મકાઈના ભાવનો વરતારો

મકાઈ એ વિશ્વભરમાં સૌથી મહત્વપૂર્ણનો પાક છે. યુએસએ, ચીન, બ્રાઝિલ અને ભારત જેવા દેશો મકાઈના સૌથી વધારે ઉત્પાદનકર્તા છે. મકાઈ નો નોંધપાત્ર ઉપયોગ મુખ્યત્વે ઔદ્યોગિક વસ્તુઓ જેવીકે સ્ટાર્ચ ઉદ્યોગ, મકાઈ તેલ વગેરેના નિર્માણ માં થાય છે. ભારતમાં મકાઈને “અનાજની રાણી” તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ભારત મકાઈની નિકાસ મુખ્યત્વે નેપાળ, શ્રીલંકા અને બાંગ્લાદેશ જેવા દેશોમાં કરે છે.

યુ.એસ.ડી. એ. ના ડેટા અનુસાર, ભારતમાં મકાઈનું ઉત્પાદન વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં ૩૦૨ લાખ ટન થયેલ જે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં ૨૮૭.૬૬ લાખ ટન રહેલ. ભારતમાં મકાઈનો વાવેતર વિસ્તાર વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં ૯૭ લાખ હેક્ટર રહેલ જે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં ૯૫.૬૯ લાખ હેક્ટર હતો. મકાઈની નિકાસ વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૨.૬૮ લાખ ટન થઈ જે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં ૧.૧૧ લાખ ટન રહેલ, અને વપરાશ વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ની તુલનામાં વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૨૨૬.૨ લાખ ટન થી ઘટીને ૨૨૫.૨ ટન થયેલ. મકાઈનો આખરનો સ્ટોક વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૧૧૩.૬ ટન હતો જે વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં ૧૧૮ લાખ ટન હતો.

ગુજરાતમાં વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં મકાઈનો વાવેતર વિસ્તાર ૩.૮૮ લાખ હેક્ટર નોંધાયેલ અને ઉત્પાદન અંદાજે ૬.૪૮ લાખ ટન રહેલ (ત્રીજો આગોતરો અંદાજ કૃષિ કલ્યાણ વિભાગ, ગાંધીનગર, ગુજરાત, ૨૦૨૦-૨૧), જ્યારે ગત વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં મકાઈનો વાવેતર વિસ્તાર ૪.૩૮ લાખ હેક્ટર નોંધાયેલ અને ઉત્પાદન ૭.૯૬ લાખ ટન રહેલ (અંતિમ આગોતરો અંદાજ, કૃષિ કલ્યાણ વિભાગ, ગાંધીનગર, ગુજરાત, ૨૦૧૯-૨૦).

વર્ષ ૨૦૨૧ ના એપ્રિલ મહિનામાં મકાઈનો ભાવ પ્રતિ ક્વિન્ટલ રૂ. ૧૬૪૩ની આસપાસ રહ્યો હતો જે અગાઉના વર્ષો ૨૦૨૦ અને ૨૦૧૯માં અનુક્રમે રૂ. ૧૭૫૮ અને રૂ. ૨૧૫૭ રહેલ. મકાઈના ભાવોમાં આ ઘટાડાના કારણમાં વર્ષ ૨૦૨૦ ના અંત માં આવેલ બર્ડ ફ્લૂ ને કહી શકાય કેમકે મકાઈ પોલ્ટ્રી સેક્ટરમાં મુખ્યત્વે ખોરાક તરીકે વાપરવામાં આવે છે અને જે ચિકન ફીડમાં લગભગ કુલ ખોરાકના ૬૦ ટકા જેટલો ભાગ ધરાવે છે. સરકારે પણ ઇથેનોલના ઉત્પાદન માટે એફ. સી. આઈ. ને મકાઈના

ઉપયોગની મંજૂરી આપી છે. ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૨૦ જે કાપણીનો સમય છે ત્યારે મકાઈના ભાવ અનુક્રમે રૂ. ૧૪૬૩ અને રૂ. ૧૫૫૮ રહેલ.

આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં સ્પર્ધાત્મકતાને કારણે ભારત વર્ષ ૨૦૨૦ દરમિયાન મકાઈની સારી એવી નિકાસ કરી શક્યું. આમ, આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં ભારતીય મકાઈની માંગ, ગત વર્ષના ઉત્પાદન તેમજ તેનો આખર સ્ટોક અને સ્થાનિક બજારોમાં માંગને જોતાં મકાઈનો ભાવ સારો મળવાની શક્યતા છે.

બજારમાં સક્રિય વેપારીઓ સાથે સમીક્ષા અને સ્થાનિક બજારોની વિગતોને ધ્યાને લઈને સેન્ટર ઓફ એગ્રીકલ્ચરલ માર્કેટ ઇન્ટેલીજન્સ, નાહેપ-કાસ્ટ પ્રોજેક્ટ, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, આણંદ ખાતે સંશોધન હાથ ધરવામાં આવેલ જેમાં ગુજરાત રાજ્યના મકાઈના મુખ્ય બજારોના ઐતિહાસિક માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ જેના તારણ પરથી અનુમાન છે કે મકાઈનો ભાવ ઓક્ટોબર-નવેમ્બર ૨૦૨૧માં રૂ. ૧૫૦૦ થી ૧૮૫૦ પ્રતિ ક્વિન્ટલ (રૂ. ૩૦૦ થી ૩૭૦ પ્રતિ મણ) રહેવાની સંભાવના છે.